

Írta: Oláh Judit

Alain Louyot: A háború gyermekei

A szerző mögött több mint húsz év tudósítói tapasztalata áll. Prágától Bejrútig, Teherántól Gázáig, Mozambiktól Angoláig, Csádtól Dél-Afrikáig számtalan helyen találkozott katonáskodó gyerekekkel. Az ENSZ emberi jogi bizottsága szerint a 80-as évek második felében kb. kétszázezer 12 és 14 év közötti gyermek harcolt a világ különböző harcterein.

Alain Louyot könyvének szereplői nem csak rajzfilmek-bőli, számítógépes és videojátékokból ismerik a háborút, az ölést és a fegyvereket; nincs szükségük a világszerte százmillió számra eladásra kerülő játékharcos G. I. Joe figurákra a háborúsdíhoz – számukra a harc és az ellenség iránt érzett ádáz gyűlölet születésüktől fogva a reális világ része. Ali, a húszéves iráni fiú nyolc éve él egy iraki hadifogolytáborban – az egész ifjúságát ott töltötte. Mindennapos eset: iskolás gyerekek kövekkel dobálják meg a katonákat, akik közülük lőnek, és megölnek egy tizenhat éves fiút. Az izraeli gyerekek olvasókönyvében minden egyes lap jobb alsó sarkában -ott, ahová a nebulók az ujjukat helyezik lapozás közben – vörös folt emlékeztet a mártír harcosok kiontott vérére. Ebben az iskolában hogy elkötelezett, áldozatra kész katonának való ifjakat képeznek.

Belfastban is meghozta eredményét az évtizedek óta tartó ellentét protestánsok és katolikusok között: a fiatalkori bűnözés rátája Ulsterben huszonkétszer magasabb, mint Nagy-Britannia más részein. Az Afganisztán területéről 1989-ben kivonuló szovjet csapatok különböző játékokat – autót, babát, labdát, képeskönyvet – hagytak az utak mentén. Számtalan afgán gyereket, akik megpróbálták felvenni a vonzó tárgyakat, a beléjük rejtett bombák téptek szét vagy csonkítottak meg. A szovjet katonák a legádázabb ellenségeiken akartak ily módon bosszút állni...

A példák, a túlságosan korán derékba tört sorsokról szóló történetek száma szinte végtelen. Alig akad a világnak olyan tájéka, ahol a szerző-újságíróként járva- ne találkozott volna háborúzó gyerekekkel. Az is érdekelte, hogy mi van a jelenség mögött, ezért orvost, pszichológust, tábornokot és szülőt kérdezett meg, mi jut eszébe a gyermek katonákról, milyen pszichológiai, szociológiai, politikai tényezőknél tulajdonítja létezésüket.

A játékipar az egész világon kiveszi részét az erőszakra való nevelésből: óriási mennyiségben gyártják és értékesítik a különféle harci játékszereket. A szerző több pszichológus és pszichiáter véleményét idézi ezek káros vagy semleges hatásáról.

A háború gyermekei nem csak fizikai, hanem lelki sérüléseket is szenvednek, és mivel az utóbbiak nem „láthatóak”, gyakran maradnak kezeletlenül.

Mit tehet az ENSZ annak érdekében, hogy megakadályozza a fiatalok besorozását? Kinek a feladata a nyilatkozatokban, egyezményekben lefektetett gyermeki jogok védelme? Ezekre a kérdésekre egyelőre nem kapunk megnyugtató választ. Ennek ellenére reménykednünk kell – csatlakozva a szerzőhöz –, hogy ez a könyv is közelebb visz egy békésebb világhoz.

(A kötet magyar nyelven a PONT Kiadó gondozásában jelenik meg.)